

MÉDIÁ – IDENTITA – GENDER

doc. Mgr. Michal Bočák, PhD.

základné informácie o predmete	
kód predmetu	1ISMKm/MEIGE/22
akademický rok	2025/2026
študijný program	mediálne štúdiá
stupeň štúdia	bakalársky
zaradenie v OŠP	2. semester
záväznosť predmetu	povinne voliteľný
rozsah výučby	1 P + 1 S týždenne
spôsob hodnotenia	priebežné hodnotenie
počet kreditov	3

Rámcové informácie o predmete sú zverejnené v informačnom liste dostupnom cez verejný portál akademického systému MAIS – sekcia [Študijné programy](#) (detail príslušného predmetu po výbere ŠP).

PODMIENKY NA ABSOLVOVANIE PREDMETU

Do hodnotenia sa započítava plnenie nasledujúcich kritérií:

1. priebežný test zo základných pojmov (v priebehu semestra; termín a zameranie testu budú vopred ohlásené);
2. vypracovanie seminárnej práce analyzujúcej zvolený aspekt vzťahu genderu a médií (pokyny v osobitnom dokumente);
3. prezentácia výsledkov vlastnej analýzy (bod 2.) na záverečnom kolokviu a zodpovedanie doplňujúcich otázok zúčastnených.

Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer čiastkových hodnotení. Inštrukcie týkajúce sa čiastkových hodnotení (napr. požiadavky na seminárnu prácu, termíny a pod.) budú podľa potreby spresnené na výučbe.

ÚČASŤ NA VÝUČBE

Účasť na výučbe je jedným z kľúčových faktorov úspešného absolvovania predmetu. Možno využiť 3 ospravedlšené absencie na prednáške a 3 na seminári. Po prekročení uvedeného počtu absencií nie je možné predmet absolvovať. Pri neúčasti na čiastkovom hodnotení je študent/ka povinný/á neodkladne, najneskôr v poslednom týždni výučby absolvovať náhradný termín hodnotenia (dohodnutie termínu iniciuje študent/ka); inak bude za príslušné čiastkové hodnotenie udelená známka FX. Neskoršie príchody na vyučovanie a skoršie odchody z neho môže vyučujúci/a hodnotiť ako absenciu.

PRIPRAVENOSŤ A PARTICIPÁCIA

Úspešné absolvovanie predmetu je založené na dôkladnej priebežnej príprave. S požadovanými zdrojmi sa treba oboznámiť pred vyučovaním a na výučbe treba byť pripravený/á náležite sa zapájať do diskusie o aktuálnej téme (príprava sa riadi rámcovou náplňou stretnutí a priebežnými spresňujúcimi pokynmi).

ŠTUDIJNÉ MATERIÁLY

Vybrané študijné materiály sú dostupné v tíme predmetu v MS Teams.

ĎALŠIE UPOZORNENIA A INFORMÁCIE

Pri vstupe do vyučovacej miestnosti sa odporúča vypnúť si zvuky (aj vibračné zvonenie) mobilného telefónu. Štúdium si vyžaduje sústredenie pozornosti, študent/ka sa počas hodiny nemá venovať inej činnosti (esemesky, internet, príprava na iné hodiny a pod.). Zhotovovať akékoľvek záznamy (zvukové, fotografické, audiovizuálne) je na Prešovskej univerzite v Prešove bez predchádzajúceho súhlasu vyučujúceho zakázané. Pri nedodržaní týchto podmienok môže byť študent/ka vyzvaný/á, aby učebňu opustil/a; vylúčenie z hodiny z tohto dôvodu sa započíta ako absencia. Študent/ka má nárok na krátke opustenie vyučovacích priestorov (WC, užitie lieku a pod.) bez opýtania.

V prípade uzatvorenia dohody o náhradnom plnení povinností je povinná účasť na minimálne 50 % výučby. Ďalšie podmienky sú stanovené v dohode o náhradnom plnení povinností. Ak jestvujú či sa objavujú závažné okolnosti, ktoré bránia venovať sa štúdiu v plnej miere, vyučujúceho o nich možno bez obáv informovať. Situácii možno po vzájomnej dohode prispôbiť charakter prípravy.

RÁMCOVÁ NÁPLŇ STRETNUTÍ

Obsah prednášok a seminárov je rámcovo stanovený informačným listom predmetu. Rozloženie nasledujúcich tém do týždňov výučby sa pružne vyvíja v závislosti od prebraného učiva, pričom vyučujúci s predstihom oboznamuje študentov/ky s obsahom nasledujúcich stretnutí. Seminára sú založené na analýzach mediálnych produktov z pohľadu gender studies a na diskusii o prečítaných teoretických textoch.

- Koncept identity. Esencialistické a konštruktivistické teórie identity. Fluidita a intersekcionalita identity. Politika identity, strategický esencializmus.
- Koncepty pohlavia (*sex*), genderu a túžby/sexuality (*desire*) v súčasných a historických perspektívach. Interpretácia genderu u Judith Butler; postmoderné chápania genderových identít ako performatívov a fluidných konceptov. Identita a/vs. subjektivita.
- Konštrukcia subjektu prostredníctvom pohlavia, genderu a túžby: Eve Kosofsky Sedgwick. „Normálne“ (normatívne) vs. „nenormálne“ (nenormatívne) v oblasti pohlavia/genderu/túžby: Gayle Rubin.
- Základné črty a prostriedky konštruovania pohlaví, genderov, sexualít (i ďalších kultúrnych identít) v médiách.
- Základné smery feminizmu, náčrt vývinu feminizmu. Feministická interpretácia médií.
- Pohľad ako zdroj moci (*the Gaze*). Mužský pohľad (*male gaze*) ako prostriedok ovládania a získavania slasti. Analýza médií z gaze-perspektívy.
- Mediálna produkcia a konzumpcia z hľadiska genderu: „maskulínne“ vs. „feminínne“ médiá/žánre (diachrónny a synchrónny pohľad).
- Analýza genderových aspektov rôznych mediálnych sfér (lifestylové magazíny, televízne seriály, hudobné videoklipy, reklama).
- Pornografia (porno) ako explicitná reprezentácia tela, sexu a sexuality. Výklad porna ako zobrazenia vs. modelu sexu. Pornografizácia kultúry/sexu.
- Pojem *queer*. Základné postuláty *queer theory*. Sexuality ako identity. Queer interpretácia médií (queer čítanie).

ODPORÚČANÉ ŠTUDIJNÉ ZDROJE

- BARKER, C., 2006. *Slovník kulturních studií*. Praha: Portál.
- BINKOVÁ, P., 2004. Feministická perspektiva v mediálních studiích. In: *Revue pro média*. č. 9.
- BOČÁK, M., 2011. Prečo a ako penetrovať... významy: zopár úvah o porne a porn studies. In: *Konstrukt: internetový časopis o kulturních studiích*. Roč. 2, č. 5. Dostupné z: <http://michalbocak.weebly.com/porno-a-porn-studies.html>
- BOČÁK, M., 2024. *Queer identity v mediálnych reprezentáciách: Teoretické východiská analýz* [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity. Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bocak9>
- FAFEJTA, M., 2004. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jana Piszkiwiczze.
- FAFEJTA, M., 2016. *Sexualita a sexuální identita*. Praha: Portál.
- GAUNTLETT, D., 2002. *Media, Gender, and Identity: An Introduction*. London: Routledge.
- HANÁKOVÁ, P., 2002. Pohled. In: *Cinepur* [online]. Roč. 11, č. 23-24. Dostupné z: <http://cinepur.cz/article.php?article=6>
- CHANDLER, D.: *Notes on "The Gaze"* [online]. Dostupné z: <http://visual-memory.co.uk/daniel/Documents/gaze/>
- KICZKOVÁ, Z. a M. SZAPUOVÁ, M., eds. 2011. *Rodové štúdiá: Súčasné diskusie, problémy a perspektívy*. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava.
- LIŠKOVÁ, K., 2004. Dívát se na porno feministickými očima. In: *Revue pro média*. č. 9.
- MULVEY, L., 1998. Vizuální slast a narativní film. In: L. Oates-Indruchová, ed. *Dívčí válka s ideologií: Klasické texty angloamerického feministického myšlení*. Praha: Slon, s. 115-131.
- RENZETTI, C. M. a D. J. CURRAN, 2003. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum.
- SIMPSON, M., 1994. Here Come the Mirror Men. In: *The Independent*, 15. 11. 1994. Dostupné z: <https://www.marksimpson.com/here-come-the-mirror-men/>
- SIMPSON, M., 2006. Sporno. In: *Out* [online]. Dostupné z: <https://www.out.com/entertainment/2006/06/19/sporno>
- ŠMAUSOVÁ, G., 2002. Proti tvrdošíjně představe o optické povaze gender a pohlaví. In: *Sociální studia*. č. 7.
- van ZONEN, L., 1994. *Feminist Media Studies*. London: Sage.
- ZÁBRODSKÁ, K., 2009. *Variace na gender: Poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Praha: Academia.
- *Glosár rodovej terminológie* [online]. Dostupné z: <http://glosar.aspekt.sk/default.aspx?smi=1aami=1>
- *Ružový a modrý svet: Čítareň* [online]. Dostupné z: <http://ruzovymodrysvet.sk/sk/hlavne-menu/citaren>

POZNÁMKY

Vzhľadom na náplň predmetu môžu byť pri jeho výučbe na analytické účely v nevyhnutnej (minimálnej) miere použité ukážky sexuálne explicitných mediálnych textov (vrátane pornografie); nevyhnutnou súčasťou analýzy môže byť i sexuálne explicitná lexika.

Zápisom na predmet študent/ka potvrdzuje svoju plnoletosť, úplnú oboznámenosť s obsahom tohto informačného listu a náplňou predmetu a dobrovoľne vyjadruje informovaný súhlas so svojou účasťou na priamej výučbe, zahŕňajúcou aj analýzu sexuálne explicitných materiálov. V prípade nesplnenia uvedených podmienok nie je účasť na výučbe možná. Ak študent/ka považuje náplň predmetu za urážlivú či inak cíti, že vzhľadom na obsah predmetu by mal/a problém absolvovať ho, vyučujúci mu/jej dôrazne odporúča, aby si tento predmet nezapísal/a.

Napriek tomu, že účasť na výučbe je nevyhnutnou súčasťou absolvovania predmetu, vyučujúci si uvedomuje, že rozprávanie o niektorých témach či sledovanie určitých obsahov môže byť z akýchkoľvek dôvodov nepríjemné. Preto vždy s dostatočným predstihom informuje študentov/ky o pripravovanej téme či obsahu obrazovej alebo audiovizuálnej ukážky a študentovi/ke priznáva právo opustiť na nevyhnutný čas vyučovacie priestory, a to aj v priebehu analýzy, ak pri nej študent/ka bude pociťovať diskomfort.

Na predmete sa predpokladajú schopnosti otvoreného, kritického myslenia a reflexie rozmanitosti v oblasti pohlavia, genderu a sexuality. Netolerujú sa prejavy akejkoľvek neznášanlivosti, najmä vo vzťahu k pohlavným, genderovým, sexuálnym, etnickým, rasovým, triednym inakostiam či dizabilitám.